

РЕНОВАЦІЯ ДИТЯЧИХ ТАБОРІВ

¹Вінницький національний технічний університет

²Київський національний університет будівництва та архітектури

У статті розглянуто питання щодо актуальності реновації дитячих таборів, розробки нових підходів до проектування та їх модернізації що пов'язана з моральним і фізичним зношенням існуючих дитячих таборів відпочинку. Визначено основні завдання до відпочинку та використання території дитячих таборів.

Сьогодні досить часто дитячі табори зазнають реновації, що зумовлено невідповідністю наявних будівель та споруд території табору сучасним нормам та вимогам. Реновація – це сучасна альтернатива зносу об'єктів та зведенню нових. Вона дозволяє заощадити час та матеріальні витрати та дозволяє адаптувати існуючі будівлі під сучасні потреби.

В статті сформовані загальні вектори розвитку відпочинку, які спрямовані на рішення завдань, пов'язаних з переглядом планувального, функціонального і тимчасового використання території таборів відпочинку. Основними з яких є: багатофункціональність, безбар'єрність середовища, соціальна комунікативність, сомасштабність, архітектурно-художній задум, благоустрій території, екологічність, впровадження партнерського розвитку, та цілірочність. А також наведено приклади поєднання векторів розвитку при реновації дитячих таборів, які показують, що табір може бути сучасним, багатофункціональним, екологічним та цікавим.

Ключові слова: дитячий табір, відпочинок, реновація, реконструкція, модернізація, вектори розвитку.

Вступ

Дитячий табір як форма організації дитячого літнього відпочинку, постійно користується популярністю в багатьох країнах світу. Актуальність розробки нових підходів до проектування та модернізації пов'язана з моральним і фізичним зношенням існуючих дитячих таборів відпочинку, а також багато в чому не рентабельного функціонування окремих елементів комплексів, що підтверджується результатами натурних обстежень [1].

Сьогодні дитячий табір залишається одним із пріоритетних видів організації літнього відпочинку дітей. На території України є велика кількість дитячих таборів, які на разі використовуються не повністю та потребують відновлення. Це пов'язано з тим, що за останні 30 років інфраструктура дитячо-юнацького відпочинку в Україні не була модернізована та недостатньо розвивалася, в основному використовувалися ті, що були спроектовані та побудовані в радянські часи. Тому розробка нових підходів до проектування та реконструкції морально та фізично застарілих дитячих таборів є актуальним завданням сьогодення [2].

Основна частина

Аналітичний центр Cedos за підтримки Українського культурного фонду проводив дослідження дозвілля і культурних потреб молоді та опублікували звіт. Згідно якого визначено, що дозвілля є важливою складовою життя людини і певною формою самовираження. Якість і різноманітність дозвілля може впливати на здоров'я та відчуття добробуту людей. Сучасні підходи до вивчення дозвілля розглядають його не лише з точки зору вільного вибору й особистих зацікавлень людини. Дослідники звертають увагу на структурні передумови доступності дозвілля для різних груп людей. На те, яким є дозвілля людей, впливають різні фактори, зокрема сфера зайнятості та умови праці, кількість вільного часу, рівень доходу, гендер, вік, місце проживання, наявність і доступність інфраструктури для відпочинку і дозвілля. Особливо це стосується дітей [3].

В даний час ставляться нові завдання до відпочинку та використання території дитячих таборів. Тому сьогодні досить часто дитячі табори зазнають реновації. Це зумовлено, насамперед, невідповідністю наявних будівель та споруд території табору сучасним нормам та вимогам. Табори, що будувалися ще в радянський період, практично всі зруйновані, а ті, що залишилися, не призначені для перебування там дітей.

Реновація – це сучасна альтернатива зносу об'єктів та зведенню нових. По-перше, вона дозволяє заощадити час та матеріальні витрати. По-друге, реновація дозволяє адаптувати існуючі будівлі під сучасні потреби.

Реновація дитячого табору включає виконання комплексу взаємопов'язаних один з одним будівельних робіт, до якого входить також повна реконструкція окремих об'єктів та їх подальше

приспосовування під якісь сучасні потреби [4].

Для кожного об'єкта, як правило, спеціально розробляється окрема концепція реконструкції та кілька неординарних проектів благоустрою території. Реновація передбачає повну модернізацію будівель та прилеглих до них територій відповідно до сучасних поглядів та напрямків архітектури та містобудування.

У процесі реконструкції відбувається посилення несучих конструкцій будівель або їх повний демонтаж, якщо вони втратили несучу здатність. У разі демонтажу будівництво ведеться з нуля за новими проектами. Важливим аспектом реконструйованих і споруд, що зводяться, і споруд на території дитячого табору є їх архітектурно-композиційне рішення. Значною складовою будь-якої будівлі є декорування фасадів. Це особливо важливо для будиночків призначених дітям. Сучасні будівельні матеріали та технології дозволяють надати фасаді цікавого, незвичайного і сміливого вигляду. Якщо відбувається реновація цілого комплексу, то фасади будівель вирішують в одному стилі, у схожій колірній гамі та з однаковим оформленням, що не порушує загальну стилістику комплексу.

Реновація передбачає як реконструкцію існуючих об'єктів, а й добудову нових. Найчастіше добудовуються спальні корпуси, будуються будинки басейнів, літніх театрів. У сучасній будівельній практиці існує безліч можливостей та варіантів улаштування просторових покриттів, що дозволяють надати будинкам громадського призначення сучасний вигляд.

Спортивні майданчики в рамках реноваційних заходів так само переживають «друге народження». Для покриття майданчиків можливе використання сучасних гумових матеріалів (плиткові, рулонні, наливні). Як правило, це гумові покриття, стійкі до сезонних перепадів температур. Така антиковзна поверхня дозволяє займатися різними видами спорту та сприяє запобіганню травматизму, що є важливими факторами для дитячого оздоровчого табору.

Окреме місце у реновації таборів займає благоустрій та озеленення території. Озеленення має займати близько 50% всієї ділянки, оскільки рослини та дерева сприятливо впливають на здоров'я та стан дітей.

Для відновлення дитячих таборів також необхідно розробляти нові підходи до модернізації їх територій. Насамперед, для модернізації масової забудови дитячих таборів потрібно сформулювати загальні вектори розвитку відпочинку, спрямовані на рішення завдань, пов'язаних з переглядом планувального, функціонального і тимчасового використання території таборів відпочинку, до основних з яких можна віднести такі [5-6]:

Багатофункціональність.

Дитячий табір повинен бути багатофункціональним, з метою створення комплексного майданчика для проведення різноманітних виїзних заходів. Поєднання у таборі різноманітних функцій дозволить дітям знайти заняття до душі. Відпочинок, спорт, освіта, оздоровлення, різноманітність гурткових занять: художній, автомобільний, комп'ютерний, військово-патріотичний, фото, хімічний, екологічний та і ін. – все це робить місце цікавим.

Безбар'єрність середовища.

Створення безперешкодного архітектурного середовища досягається дотриманням усіх вимог необхідних нормативних документів, а також безперешкодне переміщення по території та доступ до всіх функціональних зон.

Соціальна комунікативність.

Табір має бути відкритий не тільки для здорових дітей, але й для відпочинку та оздоровлення дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Як показує практика, такі діти, потрапляючи в нормальне середовище, стають більш активними та життєрадісними. Вони легше знаходять спільну мову з ровесниками, встановлюють подібність суджень, тобто адаптуються до суспільства.

Співмасштабність.

Вся архітектура та малі архітектурні форми повинні бути пропорційні людині, тим більше дітям. У сомасштабному середовищі людина відчувається більш захищеною і оцінювати таке середовище стає простіше.

Економічна ефективність.

Матеріали, що використовуються при будівництві, мають бути економічно ефективні та обгрунтовані. Використання сучасного високоекономічного інженерного обладнання, наприклад, застосування сонячних батарей, може стати ефективним способом в отриманні світла і тепла. Так само важливим буде факт комерційної складової табору та його самоокупності. Наприклад, у міжсезоння, коли в таборі немає дітей, можна здавати в оренду об'єкти для проведення виїзних семінарів, лекцій, тренінгів і ін. Спортивні об'єкти можна використовувати як місця для проведення змагань

загальноміського, регіонального значення, тощо.

Архітектурно-художній задум.

Будується на виявленні особливостей містобудівної ситуації, тобто на зв'язку з факторами зовнішнього оточення. Важливо створити зручний, функціональний та водночас цікавий простір. Архітектура будівель повинна бути впізнаваною, причому всі будівлі та споруди бажано виконувати в єдиному стильовому рішенні, щоб підкреслити єдність і зв'язок об'єктів між собою.

Благоустрій території.

Необхідно передбачити зручну пішохідну і велосипедну мережа на території табору, враховуючи особливості рельєфу, існуючу рослинність і перетин потоків руху. Застосовувати зручні і відповідні призначенню екологічні матеріали в покритті, облицюванні, малих архітектурних формах і т.д.

Екологічність.

Необхідно враховувати екологічну ситуацію, що склалася, створювати умови задля збереження біологічних видів на території таборів. Використовувати екологічні матеріали для будівництва об'єктів та благоустрою території. Створювати дренажні системи збирання стічних вод, знижувати антропогенне навантаження на землю за рахунок дерев'яних терас, що проходять над землею. Це підвищує відповідальність дітей до збереження довкілля, сприяючи вихованню почуття любові до природи.

Впровадження партнерського розвитку.

Партнерська взаємодія табору з приватними чи державними організаціями, на взаємовигідних умовах, сприяє узгодженому ефективному розвитку.

Цілірочність (всесезонність).

В сучасних природно-кліматичних умовах дуже важливо проектування сучасних таборів цілірочного використання, що є економічно ефективно. А також цілірочне використання дитячих таборів дає можливість розвивати різні види діяльності, характерні різним часом року, тим самим створюючи багатосторонній розвиток сучасного суспільства.

Використовуючи ці вектори взаємодії виконують як проектування нових таборів так і реноваційні заходи в існуючих, що сприяють перетворенню занедбаних об'єктів у нові, що відповідають сучасним нормам та вимогам та дозволяють зберегти початкове функціональне призначення.

Як яскравий приклад взаємодії векторів розвитку при модернізації дитячого табору є літній табір JRF, що у горах Поноко, штат Пенсільванія, США. Проект передбачає розширення існуючого табору в новому напрямку, зокрема - створення «екопоселення» для дітей, що відпочивають тут. Проект «екотабору», розроблений у проектній майстерні Metcalf Architecture & Design складається з різних соціальних просторів, а також будівельних матеріалів, які навчатимуть відпочиваючих цінувати та поважати світ навколо них. Житлові корпуси «екотабору» представлені юртами – круглими за структурою наметовими спорудами, що мають дерев'яні тераси. Ці тераси піднесені над землею та об'єднують юрти разом, створюючи єдиний внутрішній простір між ними. Крім юрт, проект включає будівлі ком'юніті-центру і банного комплексу, що розташовані навколо існуючих полян на схилі лісу. У проекті приділяють велику увагу економічним складовим, наприклад, для будівництва нових об'єктів використовуються матеріали, здобуті на місцевому рівні та отримані з вторинної сировини. Також цей проект використовуватиме багато екологічних технологій, таких як: сонячне гаряче водопостачання та сонячні батареї; стіни із багаторазово використовуваних дверей із знесених будинків; а також багато іншого - все це створює та організує екологічно чисте проживання, збереження ресурсів та мінімальний вплив на навколишнє середовище, на рис. 1 показано візуалізацію проекту «екотабору» [7].

Ще одним прикладом може слугувати реновація дитячого табору «Соколятко», який розташовано в Житомирській області [8]. За своїм станом табір досить в неналежному стані: пішохідні зв'язки між будівлями або повністю відсутні, або не впорядковані. Самі будівлі та комунікації табору не в повній мірі відповідають вимогам ДСанПіН і пожежної безпеки, багато споруд підлягають зносу, або тотальній реконструкції.

За основу для його відновлення було обрано напрямок спрямування табору як «фізкультурно-оздоровчий табір», його проект передбачає створення умов для проживання, харчування, відпочинку і оздоровлення дітей, в том числі з обмеженими можливостями здоров'я. Також важливою складовою проекту є створення цілірочного багатофункціонального центру для реалізації програм фізкультурної та спортивної спрямованості для дітей будь-якого віку та фізичних можливостей, де будуть надаватися якісні і сучасні умови для занять спортом, освітою і рекреацією.

Рисунок 1 – Візуалізація проекту «скотабору»

Згідно проекту вся територія табору розділена на функціональні зони, об'єднані єдиною системою пішохідних шляхів та єдиним архітектурним стилем. Запропонована реконструкція і перепланування існуючих будівель, щоб вони відповідали сучасним нормам і були зручні в експлуатації. Замість клубу та ігрового корпусу, які зазнали демонтажу, запроєктовано великий комплекс, що складається з двох житлових корпусів і клубу, з'єднаних між собою теплими переходами. Це рішення дозволить проводити у цьому комплексі різні культурно-освітні заходи у будь-який час року. Замість незручного і зарослого поля було запроєктовано сучасне спортивне ядро, що складається з нового футбольного поля з біговими доріжками, відкритих багатофункціональних спортивних майданчиків і будівлі фізкультурно-оздоровчого комплексу, в якому буде можливо проведення спортивно-масових заходів в цілодобовому режимі роботи, а також змагань загальноміського та крайового значення.

Проект також передбачає багато місць відпочинку для дітей - як активного, так спокійного. Наприклад, у центрі табору, у лісовій зоні, розташовується мотузкове містечко, де діти можуть гуляти та грати у вільне час. Все це в поєднанні з комплексним благоустроєм території перетворює даний табір, в сучасний багатофункціональний всесезонний центр розвитку і відпочинку дітей. На рис. 2 показано візуалізацію дитячого табору після реновації.

Рисунок 2 – Візуалізація дитячого табору «Соколятко»

Висновки

На сьогоднішній день більшість дитячих таборів є морально та фізично застарілими та не можуть забезпечити ефективного відпочинку та оздоровлення дітей. Наразі спостерігається невідповідність наявних будівель та споруд території табору сучасним нормам та вимогам. Табори, що будувалися ще в радянський період, практично всі зруйновані, а ті, що залишилися, не призначені для перебування там дітей. Тому, необхідно знаходити методи для відновлення їх інфраструктури та для реновації, яка включає виконання комплексу взаємопов'язаних один з одним будівельних робіт, до якого входить також повна реконструкція окремих об'єктів та їх подальше пристосування під якісь сучасні потреби.

Також необхідно для модернізації масової забудови дитячих таборів формувати загальні вектори розвитку відпочинку, взаємодія яких повинна бути спрямована на рішення завдань, пов'язаних з переглядом планувального, функціонального і тимчасового використання території таборів між собою призведе до створення нової якісної території дитячого табору, що відповідатиме сучасним потребам та тенденціям освіти та дозвілля.

Реновація дитячих таборів дозволить найбільш раціонально використовувати наявні ресурси та площі території створюючи комфортне середовище для відпочинку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Риндюк С.В., Стасюк Р.В. Архітектурно-планувальне рішення дитячих таборів: зб. матеріалів ІІІ науко.-техн. конф. підрозділів Вінницького національного технічного університету (2021), м. Вінниця, 10-12 березня 2021 р. Вінниця, 2021. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2021/paper/view/12192/10121>
2. Інформаційно-методичний збірник матеріалів щодо оздоровлення та відпочинку дітей в Україні [на допом. організаторам оздоровл. дітей]. Київ, 2002. – 120 с.
3. Дослідження дозвілля і культурних потреб міської молоді в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cedos.org.ua/researches/doslidzhennia-dozvillia-i-kulturnykh-potreb-miskoi-molodi-v-ukraini/>
4. ДСанПіН 5.5.5.23-99. Улаштування, утримання і організація режиму діяльності дитячих оздоровчих закладів. [Чинний від 26квітня 1999 року]. Вид. офіц. Київ : Мінрегіонбуд України, Київ, 1999. 12 с.
5. Риндюк С.В., Стасюк Р.В. Вектори розвитку дитячих таборів: зб. матеріалів ІІІ науко.-техн. конф. підрозділів Вінницького національного технічного університету (2022), м. Вінниця, 31 травня-01 червня 2022 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2022/paper/view/15564/13081>
6. Кузнєцов А.М. Дитячий оздоровчий табір: психологічний аспект діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів. Кіровоград: 2004. – 128 с.
7. Camp jrf gets an eco-village upgrade by metcalfe architecture [Online]. Available: <https://inhabitat.com/camp-jrf-gets-an-eco-village-upgrade-by-metcalfe-architecture/>
8. Дитячий табір «Соколятко» Скраглівка [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uatravel.info/hotel/detskiy-lager-sokolyatko-skraglevka>

REFERENCES

1. Ryndiuk S., Stasiuk R. Architectural and planning solutions for children's camps: coll. materials I scientific and technical conf. divisions of Vinnytsia National Technical University (2021), Vinnytsia, March 10-12, 2021. Vinnytsia, 2021. [Online]. Available: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2021/paper/view/12192/10121>
2. Informational and methodical collection of materials related to children's health and recreation in Ukraine [in addition. to the organizers of health children]. Kyiv, 2002. – 120 p.
3. Study of leisure time and cultural needs of urban youth in Ukraine [Online]. Available: <https://cedos.org.ua/researches/doslidzhennia-dozvillia-i-kulturnykh-potreb-miskoi-molodi-v-ukraini/>
4. DSanPiN 5.5.5.23-99. Establishment, maintenance and organization of the activity regime of children's health facilities. [Effective from April 26, 1999]. View. officer Kyiv: Ministry of Regional Development of Ukraine, Kyiv, 1999. 12 p.
5. Ryndiuk S., Stasiuk R. Vectors of the development of children's camps: coll. materials II scientific and technical conf. of divisions of Vinnytsia National Technical University (2022), Vinnytsia, May 31-June 1, 2022. [Online]. Available: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2022/paper/view/15564/13081>
6. Kuznetsov A.M. Children's health camp: psychological aspect of activity: education. manual for students higher ped. education institutions Kirovohrad: 2004. – 128 p.
7. Camp jrf gets an eco-village upgrade by metcalfe architecture [Online]. Available: <https://inhabitat.com/camp-jrf-gets-an-eco-village-upgrade-by-metcalfe-architecture/>
8. Children's camp "Sokolyatko" Skraglivka [Online]. Available: <https://uatravel.info/hotel/detskiy-lager-sokolyatko-skraglevka>

Риндюк Світлана Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент кафедри будівництва, містобудування та архітектури, Вінницький національний технічний університет, e-mail: rundyksv@gmail.com. ORCID: 0000-0001-5779-5949.

Стасюк Роман Валерійович — студент групи БМ-21м, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rombx29@gmail.com

Зачоса Ольга В'ячеславівна – студентка групи МБГ-33с, факультет урбаністики та просторового планування, Київський національний університет будівництва та архітектури, Київ, e-mail: zachosa_ov@knuba.edu.ua ORCID 0000-0002-0956-1088

S. Ryndiuk¹
R. Stasiuk¹
O. Zachosa²

RENOVATION OF CHILDREN'S CAMPS

Vinnitsia National Technical University¹
Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture²

The article deals with the relevance of the renovation of children's camps, the development of new approaches to design and their modernization, which is related to the moral and physical wear and tear of existing children's recreation camps. The main tasks for recreation and use of the territories of children's camps are defined.

Today, children's camps quite often undergo renovation, which is caused by the non-compliance of the existing buildings and structures of the camp territory with modern standards and requirements. Renovation is a modern alternative to demolishing buildings and building new ones. It allows you to save time and material costs and allows you to adapt existing buildings to modern needs.

In the article, the general vectors of recreation development are formed, which are aimed at solving tasks related to the review of the planning, functional and temporary use of the territory of recreation camps. The main ones are: multi-functionality, barrier-free environment, social communicability, self-scaling, architectural and artistic design, beautification of the territory, environmental friendliness, implementation of partnership development, and year-round. Examples of the combination of development vectors in the renovation of children's camps are also given, which show that the camp can be modern, multifunctional, ecological and interesting.

Keywords: children's camp, rest, renovation, reconstruction, modernization, development vectors.

Svitlana Ryndiuk - PhD, senior lecturer of department construction, urban and architectural Vinnitsia National Technical University, e-mail: rundyksv@gmail.com.

Stasiuk Roman - student of BM-21m group, faculty of construction of heat power and gas supply, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, e-mail: rombx29@gmail.com

Olha Zachosa - student of the MBG-33c group, Faculty of Urbanism and Spatial Planning, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, e-mail: zachosa_ov@knuba.edu.ua